

Mindszenty József – ekkor még csak – veszprémi püspök tanulmánytervezete, amely a **Juramentum non** (magyarul; „Nincs eskü”) címet viseli. A fogalmazvány első, le nem tisztázott verziója egy olyan tanulmánynak, esetleg röpiratnak, amelyet a püspök a törvénytelen és alkotmányellenes nyilas rezsim ellen fogalmazott meg és amelyet jobban kidolgozni nem tudott. Mindszentyt, ahogyan ismeretes, a nyilasok letartóztatták 1944. november 21-én, valószínűleg ezért nem tudta befejezni tehát a tanulmányát sem, amelynek a keletkezését 1944. november hónapjára tehetjük.

....

A lentebb közölt Mindszenty-iratnak közvetlen kiváltó oka, az az eskü, amelyet a nyilas rezsim minden közalkalmazotti állásban lévő személytől megkövetelt, így a papoktól, szerzetesektől és apácáktól is, akik oktatásban és az egészségügyben voltak. Az eskü első mondata; „Esküszöm a mindenható Istenre, hogy a magyar nemzethez és Magyarországnak Nemzetvezetőjéhez, Szálasi Ferenchez hű leszek...”

Juramentum non

A forradalmat és az Egyházat egyszerre szolgálni nem lehet (*)

1. A (nyilas) rendszer *szemben áll a hittel*. Hamis istenfogalmat – faji isten – hirdet. „életünk felett csak egy állhat: a Haza; a nemzetnek köszönhetünk mindent.” (Mattyasovszky Kornél: Mi a nemzeti szocializmus? *Összetartás* {= nyilas újság} 1938. augusztus 28.) A keresztséget semmisnek, a házasságot, amit Isten egybekötött, felbontásra erőlteti. Új magyar vallást hirdet. Megszünteti a magántulajdont. (A Magyar Nemzeti Szocializmus országépítő programja. Kiadja a Nemzeti Szocialista Nyilas Párt.)

A népfölségből eredő totalitás elfogadhatatlan az egyén, a család és az Egyház szempontjából.

Pálffy Fidél miniszter, aki még a legvallásosabb a pártban, és aki pápai kamarás is, lefordította és közreadta Rewentlow (**) könyvét, amely a vallást csalásnak mondja, Jézust pedig marxista forradalmárnak.

2. (A nyilas rendszer *szemben áll*) az Egyház jogaival.

a., A hitvallásos iskolákat megszünteti.

b., A csak állami iskolákban hittan is csak akkor lesz, ha a katolikus papok elfogadják a faji vallást. Eszerint nem lesz hittan az iskolákban. A Szálasi-Széchenyi program nyíltan kimondja, hogy a „felekezeti” – hitvallásos oktatást el akarja törölni és így az Egyházat az iskolából kizárja, bár ez {az Egyház} természetes joga és kötelessége. {Gróf Széchenyi Lajos az egyik nyilas vezető volt.}

c., Az egyházi nagybirtokokat a Szálasi-Széchenyi program elveszi (***). Az, hogy az ún. alsópapság javára a hitközségeknek adná át, a tényen nem változtat. Az indulás illetén természetében még megbízhatunk, de a megérkezés lehet más is a mondottnál. Ez a gondolat sértő az alsópapságra, mert feltételezi, hogy így elviekben is lépre menne. De egyházjog-ellenes is.

d., A mai helyettes miniszterelnök {= Szöllösi Jenő} amiatt fakadt ki hosszabb beszédében (1942. november 12) a képviselőházban, mert a kultuszminiszter mindig katolikus. Helytelenítette az Egyház álláspontját a vegyesházasság terén. És még hét pontban támadta az Egyházat.

3. {A nyilas rendszer *célja*} az erkölcsi alapelvek szétválása. „Minden törvényes, amit mi cselekszünk és minden törvénytelen, ami ellenünk van.” Az erőszak kiterjedését az alapelv szörnyűsége adja meg.

Természeti jogok, emberi jogok nincsenek. A gyilkosság is belefér az alapelvbe. A felebarát fogalmát megölte ez az alapelv, amint ölik magát a felebarátot is. Személyes szabadság sem fér bele. Szólásszabadság sem. A Dunántúl három értékes alispánját lefoglalták; amikor a március 19-i foglyok is foglyok; és amikor az orosz {hadsereg} Bajánál áll.

A magyar nemzeti szocializmus abból a német nemzeti szocializmusból fakadt, amelyet *Mit brennender Sorge* {=Égő aggodalommal, a pápai enciklika címe} figyelte a Szentatya és kárhoztatta is, mint valóságos pogányságot.

De súlyosan ítélte a magyar nemzeti szocialista, hungarista eszme felett a magyar független bíróság. Az állam és társadalom törvényes rendjének erőszakos felforgatására irányuló büntett címén rengeteg vádemelés és ítélet hangozott el immár egy évtizeden át, fel a legmagasabb fórumokig. Alkotmányellenes. A budapesti királyi büntetőtörvényszék megállapította 1939. május 13-án, hogy a magyar nemzeti szocialista párt, hungarista mozgalom államfelforgató; alapvető célkitűzése volt az ezeréves magyar alkotmány sarkalatos rendelkezéseinek megdöntésével diktatorikus uralom létesítése.

Súlyosan büntetett előéletű emberekkel (pl. Juriszlovszky Károly) készítette elő a felforgatást. Nevezett kapta a karhatalmi szervezkedések parancsnoki hatalmát Szálasiótól. Gyilkosságra szövetkezés miatt 1 ½, más büntetett miatt 5 évi fegyházatot ült. Így ment a harc az alkotmányos tényezők (kormányzó, belügyminiszter) és tekintélyek ellenében. A törvények félre tétele mellett és az erkölcs szabályainak súlyos megsértésével működött a mozgalom. Megállapítja a büntetőtörvényszék, hogy innét indult ki a merénylet, amelyet a fővárosban a templomból kijövő zsidókra a háztetőről két, a kapualjából pedig egy bombát dobtak.

Baky és Mokcsay disszidens {=a nyilas pártból kivált} képviselők vágta oda haragjukban a Szálasi-pártnak; „Mi nem tudtunk összegyűjteni 50 év fegyházatot, mint a Szálasi-párt!” Ebből maga a vezér is kivette a részét; a Kúria három évi fegyházra ítélte, amit jórésben – a kegyelemig – le is ült a szegedi Csillagbörtönben.

Szálasiról a Kúria állapította meg, hogy súlyos támadást intézett alkotmányunk alapelvei ellen. Felforgató. A parlament hazaárulók és népcsalók gyülekezetének kezelte. A Gyepük, a Duna-Kárpát Nagyháza, vérvalóság, hitvalóság, rögválóság általános nevetésbe fűlt. Legközelebbi vezérei is megdöbbenek.

Különben pártvezérei és a gyűrésők {?} főként (****), „szomorú kortörténeti számláját; szomorú lelki emigrációját” emlegetik, és „szomorú lelki törése miatt csak őszinte részvétellel” szánakoznak rajta. Kifogásolják, hogy eltűri a pártban a pénzkezelés rendellenességeit. A gyűrésők is mondták róla; magatartása az akarat és ítélőképesség hiányának iskolapéldája. A felelősségérzet abszolút hiánya miatt arra kérik, vonuljon vissza.

4. {A nyilas rendszer veszély} a haza ellen. Petrovác képviselő 1937. május 4-én ezt mondotta; A nyilas tábor nem szűnünk meg azzal vádolni, hogy tudva vagy tudatlanul a Dunántúlt árulják {a németeknek}. A Magyar Nemzet {=napilap} Magyarország kiszolgáltatását veti szemükre.

Ami {1944.} március 19-én és október 15-én történt, azért ők a felelősek. Idegen katonákkal ostromolják meg a Várat. Hazudnak, hazudnak. A határok védtelenek. Hömpölyög be az orosz, a népünk hontalan és Pesten nagy cirkusz van {=Szálasi esküje}.

Szálasi minden lesz, a haza pedig kisbírósággá {=egészen kicsivé} olvad össze, mint börtön mégis jókora. Esküt kíván a vezér és köpköd a németektől deportált Kormányzó után.

(*) A szöveget *Mészáros István* professzor úr közzététele (in. *Mindszenty-mozaik*, Ecclesia, Budapest, 2002, 52-58. o.) alapján közöljük mi is le, amelynek alapja a Prímási Levéltár Mindszenty levéltárának 17. számú dobozában fellelhető írat. A csillagokkal jelölt megjegyzések, kiegészítések és a bevezető; *PHJ (Pánczél Hegedűs János)*.

(**)*Ernst Graf zu Reventlow* (1869-1943), német újságíró, tengerésztiszt, nemzeti szocialista (korábban „nemzeti bolsevik”) politikus. A „német vallás” kimunkálásán dolgozott és alapvetően anti-keresztény álláspontot fogalmazott meg több munkájában is. Itt valószínűleg a „Hol van Isten? Európa barátai” című kötetre gondolhat Mindszenty, amely valóban megjelent magyarul is tudomásunk szerint.

(***) Itt Mindszenty az 1930-as évek hungarista-nemzetiszocialista pártalakulataira gondol; Magyar Nemzeti Szocialista Párt (1937-38), Nemzetiszocialista Magyar Párt – Hungarista Mozgalom (1938-1939), amelyekben Széchenyi Lajos gróf aktív szerepet vállalt, illetve Szálasival együtt dolgozta ki a programokat.

(****) A „gyűrűsök” névvel Mindszenty valószínűleg azokra a nyilasokra gondol, akik a meggyőződésükért már börtönben is ültek, mint Szálasi Ferenc. Őket nevezheti itt Mindszenty „gyűrűsöknek”, meglehet ezért csak jelvényt kaptak a párttól, de e mellé csináltattak gyűrűt is maguknak. Akárhogyan is a nyilas mozgalom megbecsült és kipróbált tagjai voltak, egyfajta elitet alkottak. A rájuk való hivatkozás is mutatja, hogy Mindszenty alaposan ismerte a nyilasok belső viszonyait, szavai nem légből kapottak.

Forrás:

<http://www.regnumportal.hu/node/394>